

ASK_01	Romaniak Hubert	Informatyka niestacjonarna III rok	Semestr zimowy 2024/25
--------	-----------------	---------------------------------------	---------------------------

Wstęp teoretyczny

Bramki logiczne

Bramki logiczne to podstawowe dyskretne elementy fizyczne systemów komputerowych. Operują one wyłącznie na logicznych stanach 1 (PRAWDA/WYSOKI) i 0 (FAŁSZ/NISKI). Stany te są reprezentowane przez wysokie i niskie napięcia na przewodnikach i pinach tych bramek. Realizują one proste funkcje logiczne za pomocą algebry Boole'a.

Budowa bramek logicznych

Każda bramka logiczna składa się z (najczęściej) kilku tranzystorów połączonych ze sobą w odpowiedni sposób w celu realizowania zadanej funkcji logicznej. Tranzystory są więc elementami składowymi bramek logicznych, jednak w przeciwieństwie do nich, są elementami analogowymi, zatem nie operują na wartościach dyskretnych.

Układy logiczne

Zespół odpowiednio połączonych ze sobą bramek logicznych tworzy układ logiczny. Jest to układ realizujący bardziej złożoną logikę. Układy takie mogą być kombinacyjne – działające czysto funkcyjnie, nie posiadające wewnętrznego stanu, lub sekwencyjne – mogą mieć wewnętrzny stan, a ich działanie zależy zarówno od ich obecnego, jak i poprzedniego stanu.

Wykorzystane aksjomaty i definicje

- funkcja logiczna **NOT** (negacja)

p	$\bar{p}$ / NOT
0	1
1	0

Tabela 1 - tabela prawdy dla funkcji logicznej **NOT**

- funkcja logiczna **AND** (koniunkcja)

p	q	$p \cdot q$ / AND
0	0	0
0	1	0
1	0	0
1	1	1

Tabela 2 - tabela prawdy dla funkcji logicznej **AND**

- funkcja logiczna **OR** (alternatywa)

p	q	$p + q$ / OR
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	1

Tabela 3 - tabela prawdy dla funkcji logicznej **OR**

- funkcja logiczna **XOR** (alternatywa rozłączna)

p	q	$p + q$ / XOR
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	0

Tabela 4 - tabela prawdy dla funkcji logicznej **XOR**

- funkcja logiczna **NAND** (dysjunkcja)

p	q	$\overline{p \cdot q}$ / NAND
0	0	1
0	1	1
1	0	1
1	1	0

Tabela 5 - tabela prawdy dla funkcji logicznej **NAND**

- funkcja logiczna **NOR** (binegacja)

p	q	$\overline{p + q}$ / NOR
0	0	1
0	1	0
1	0	0
1	1	0

Tabela 6 - tabela prawdy dla funkcji logicznej **NOR**

Definicja alternatywy rozłącznej: $(p \cdot \bar{q}) + (\bar{p} \cdot q) \Leftrightarrow p \oplus q$

Wykorzystane prawa i własności

• $p + 0 \Leftrightarrow p$	własność stałej
• $p \cdot 0 \Leftrightarrow 0$	własność stałej
• $p \oplus 0 \Leftrightarrow p$	własność stałej
• $p + 1 \Leftrightarrow 1$	własność stałej
• $p \cdot 1 \Leftrightarrow p$	własność stałej
• $p \oplus 1 \Leftrightarrow \bar{p}$	własność stałej
• $p + p \Leftrightarrow p$	prawo idempotentności
• $p \cdot p \Leftrightarrow p$	prawo idempotentności
• $p \oplus p \Leftrightarrow 0$	własność tożsamości
• $p + \bar{p} \Leftrightarrow 1$	własność negacji
• $p \cdot \bar{p} \Leftrightarrow 0$	własność negacji
• $p \oplus \bar{p} \Leftrightarrow 1$	własność negacji
• $\overline{\overline{p + q}} \Leftrightarrow p + q$	prawo podwójnej negacji
• $p + q \Leftrightarrow q + p$	prawo przemienności
• $p \cdot q \Leftrightarrow q \cdot p$	prawo przemienności
• $p \oplus q \Leftrightarrow q \oplus p$	prawo przemienności
• $p + (q + r) \Leftrightarrow (p + q) + r$	prawo łączności
• $p \cdot (q \cdot r) \Leftrightarrow (p \cdot q) \cdot r$	prawo łączności
• $p \oplus (q \oplus r) \Leftrightarrow (p \oplus q) \oplus r$	prawo łączności
• $p + (q \cdot r) \Leftrightarrow (p + q) \cdot (p + r)$	prawo rozdzielności

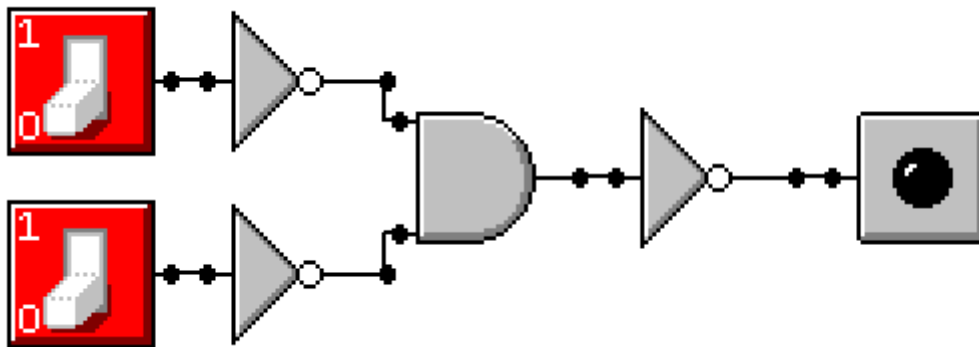
- $p + (q \oplus r) \Leftrightarrow (p + q) \oplus (p + r)$ prawo rozdzielności
- $p \cdot (q + r) \Leftrightarrow (p \cdot q) + (p \cdot r)$ prawo rozdzielności
- $p \cdot (q \oplus r) \Leftrightarrow (p \cdot q) \oplus (p \cdot r)$ prawo rozdzielności
- $\overline{p + q} \Leftrightarrow \bar{p} \cdot \bar{q}$ prawo de Morgana
- $\overline{p \cdot q} \Leftrightarrow \bar{p} + \bar{q}$ prawo de Morgana

Zadania

Wykorzystywane prawa są zapisywane ponad znakami równoważności.

1. Budowa bramki OR za pomocą bramek AND i NOT

$$p + q \xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} \overline{\overline{p + q}} \xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} \overline{\bar{p} \cdot \bar{q}}$$

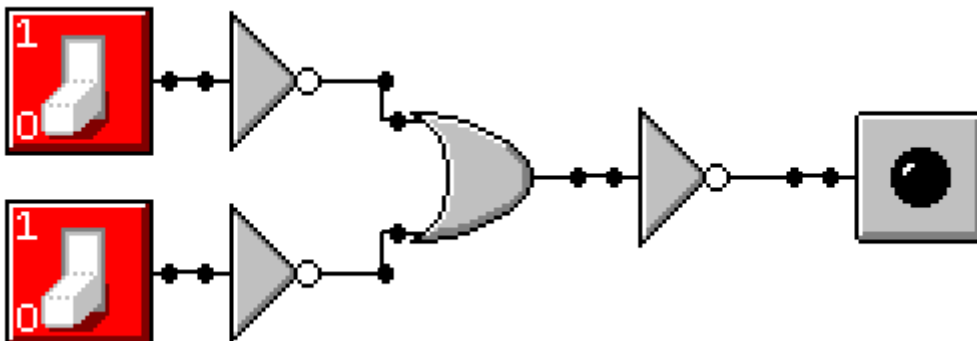
Rysunek 1 - schemat logiczny bramki OR za pomocą bramek AND i NOT

p	q	$\bar{p}$	$\bar{q}$	$\bar{p} \cdot \bar{q}$	$\overline{\bar{p} \cdot \bar{q}}$	$p + q / \text{OR}$
0	0	1	1	1	0	0
0	1	1	0	0	1	1
1	0	0	1	0	1	1
1	1	0	0	0	1	1

Tabela 7 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej OR za pomocą funkcji logicznych AND i NOT

2. Budowa bramki AND za pomocą bramek OR i NOT

$$p \cdot q \xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} \overline{\overline{p \cdot q}} \xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} \overline{\bar{p} + \bar{q}}$$

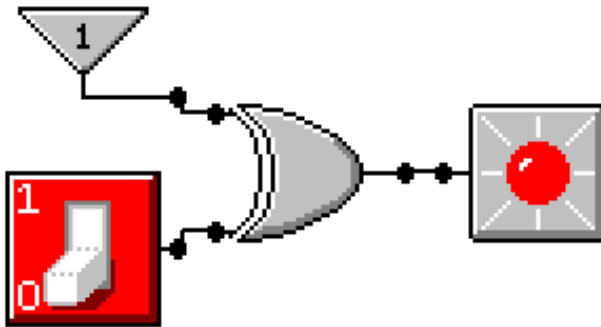
Rysunek 2 - schemat logiczny bramki AND za pomocą bramek OR i NOT

p	q	$\bar{p}$	$\bar{q}$	$\bar{p} + \bar{q}$	$\overline{\bar{p} + \bar{q}}$	$p \cdot q$ / AND
0	0	1	1	1	0	0
0	1	1	0	1	0	0
1	0	0	1	1	0	0
1	1	0	0	0	1	1

Tabela 8 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **AND** za pomocą funkcji logicznych **OR** i **NOT**

3. Budowa bramki NOT za pomocą bramki XOR

$$\bar{p} \xleftrightarrow{\text{własność stałej}} p \oplus 1$$

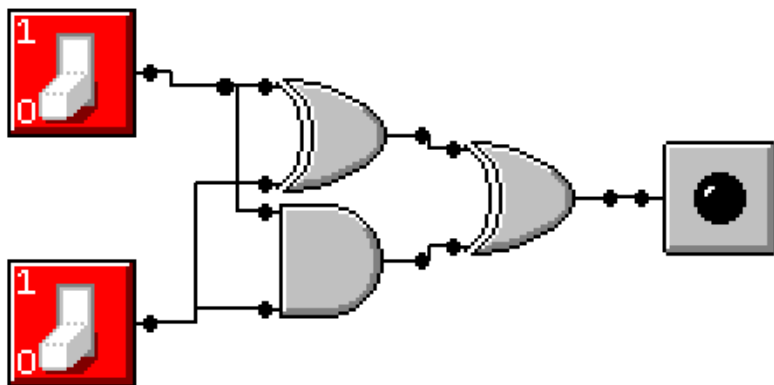
Rysunek 3 - schemat logiczny bramki **NOT** za pomocą bramki **XOR**

p	1	$p \oplus 1$	$\bar{p}$ / NOT
0	1	1	1
1	1	0	0

Tabela 9 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **NOT** za pomocą funkcji logicznej **XOR**

4. Budowa bramki OR za pomocą bramek XOR i AND

$$\begin{aligned}
 p + q &\xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} \overline{\overline{p + q}} \xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} \overline{\bar{p} \cdot \bar{q}} \xleftrightarrow{\text{własność stałej}} \overline{\bar{p} \cdot \bar{q}} + 0 \xleftrightarrow{\text{własność negacji}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo przemienności}} (\bar{p} \cdot \bar{q}) + (\bar{p} \cdot \bar{p}) \xleftrightarrow{\text{prawo rozdzielności}} \bar{p} \cdot (\bar{q} + \bar{p}) \xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} \bar{p} + (\bar{q} + p) \xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} p + (\bar{q} + p) \xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} p + (\bar{q} \cdot \bar{p}) \\
 &\xleftrightarrow{\text{własność stałej}} p + (q \cdot \bar{p}) \xleftrightarrow{\text{własność stałej}} (p \cdot 1) + (q \cdot \bar{p}) \xleftrightarrow{\text{własność stałej}} (p \cdot (\bar{q} + 1)) + (q \cdot \bar{p}) \xleftrightarrow{\text{prawo rozdzielności}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{własność stałej}} ((p \cdot \bar{q}) + (p \cdot 1)) + (q \cdot \bar{p}) \xleftrightarrow{\text{własność stałej}} ((p \cdot \bar{q}) + p) + (q \cdot \bar{p}) \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo rozdzielności}} ((p \cdot \bar{q}) + (p \cdot p)) + (q \cdot \bar{p}) \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} (p \cdot (\bar{q} + p)) + (q \cdot \bar{p}) \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo łączności}} (p \cdot (\bar{q} + p)) + (q \cdot (\bar{p} \cdot \bar{p})) \xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} (p \cdot (\bar{q} + p)) + ((q \cdot \bar{p}) \cdot \bar{p}) \xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} (p \cdot (\bar{q} + p)) + ((q \cdot \bar{p}) \cdot \bar{p}) \xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} (p \cdot (\bar{q} \cdot \bar{p})) + ((q \cdot \bar{p}) \cdot \bar{p}) \xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo łączności}} (p \cdot (\bar{q} \cdot \bar{p})) + ((q \cdot \bar{p}) \cdot \bar{p}) \xleftrightarrow{\text{prawo łączności}} (p \cdot (\bar{q} \cdot \bar{p})) + (\bar{p} \cdot (q \cdot \bar{p})) \xleftrightarrow{\text{definicja alternatywy rozłącznej}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{własność stałej}} p \oplus (q \cdot \bar{p}) \xleftrightarrow{\text{własność stałej}} p \oplus (q \cdot (p \oplus 1)) \xleftrightarrow{\text{prawo rozdzielności}} p \oplus ((q \cdot p) \oplus (q \cdot 1)) \xleftrightarrow{\text{własność stałej}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo przemienności}} p \oplus ((q \cdot p) \oplus q) \xleftrightarrow{\text{prawo przemienności}} p \oplus (q \oplus (q \cdot p)) \xleftrightarrow{\text{prawo łączności}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo przemienności}} (p \oplus q) \oplus (q \cdot p) \xleftrightarrow{\text{prawo przemienności}} (p \oplus q) \oplus (p \cdot q)
 \end{aligned}$$

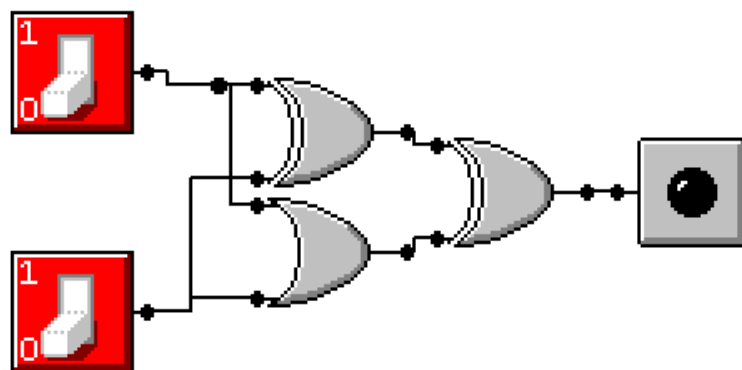
Rysunek 4 - schemat logiczny bramki OR za pomocą bramek XOR i AND

p	q	$p \oplus q$	$p \cdot q$	$(p \oplus q) \oplus (p \cdot q)$	$p + q / \text{OR}$
0	0	0	0	0	0
0	1	1	0	1	1
1	0	1	0	1	1
1	1	0	1	1	1

Tabela 10 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej OR za pomocą funkcji logicznych XOR i AND

5. Budowa bramki AND za pomocą bramek XOR i OR

$$\begin{aligned}
 p \cdot q &\xleftrightarrow{\text{prawo przemienności}} q \cdot p \xleftrightarrow{\text{własność stałej}} 0 \oplus (q \cdot p) \xleftrightarrow{\text{własność tożsamości}} \\
 (p \oplus p) \oplus (q \cdot p) &\xleftrightarrow{\text{prawo łączności}} p \oplus (p \oplus (q \cdot p)) \xleftrightarrow{\text{prawo przemienności}} \\
 p \oplus ((q \cdot p) \oplus p) &\xleftrightarrow{\text{własność stałej}} p \oplus ((q \cdot p) \oplus (1 \cdot p)) \xleftrightarrow{\text{prawo rozdzielności}} \\
 p \oplus ((q \oplus 1) \cdot p) &\xleftrightarrow{\text{własność stałej}} p \oplus (\bar{q} \cdot p) \xleftrightarrow{\text{własność stałej}} p \oplus ((\bar{q} \cdot p) + 0) \xleftrightarrow{\text{własność negacji}} \\
 p \oplus ((\bar{q} \cdot p) + (\bar{q} \cdot q)) &\xleftrightarrow{\text{prawo rozdzielności}} p \oplus (\bar{q} \cdot (p + q)) \xleftrightarrow{\text{własność stałej}} \\
 p \oplus (0 + \bar{q} \cdot (p + q)) &\xleftrightarrow{\text{własność stałej}} p \oplus ((0 \cdot p) + \bar{q} \cdot (p + q)) \xleftrightarrow{\text{własność negacji}} \\
 p \oplus (((q \cdot \bar{q}) \cdot p) + \bar{q} \cdot (p + q)) &\xleftrightarrow{\text{prawo łączności}} p \oplus ((q \cdot (\bar{q} \cdot \bar{p})) + \bar{q} \cdot (p + q)) \xleftrightarrow{\text{prawo przemienności}} \\
 p \oplus ((q \cdot (\bar{p} \cdot \bar{q})) + \bar{q} \cdot (p + q)) &\xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} \\
 p \oplus ((q \cdot \overline{(p + q)}) + \bar{q} \cdot (p + q)) &\xleftrightarrow{\text{definicja alternatywy rozłącznej}} \\
 p \oplus (q \oplus (p + q)) &\xleftrightarrow{\text{prawo łączności}} (p \oplus q) \oplus (p + q)
 \end{aligned}$$

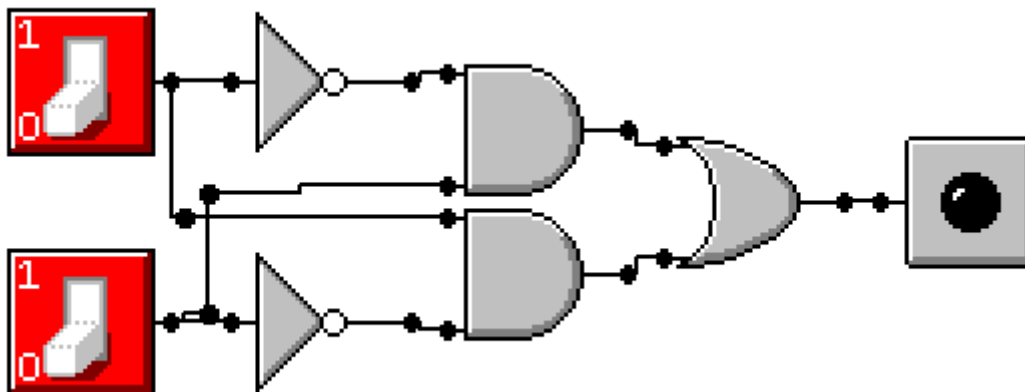
Rysunek 5 - schemat logiczny bramki AND za pomocą bramek XOR i OR

p	q	$p \oplus q$	$p + q$	$(p \oplus q) \oplus (p + q)$	$p \cdot q / \text{AND}$
0	0	0	0	0	0
0	1	1	1	0	0
1	0	1	1	0	0
1	1	0	1	1	1

Tabela 11 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **AND** za pomocą funkcji logicznych **XOR** i **OR**

6. Budowa bramki XOR za pomocą bramek AND, OR i NOT

$$p \oplus q \xleftrightarrow{\text{definicja alternatywy rozłącznej}} (p \cdot \bar{q}) + (\bar{p} \cdot q)$$

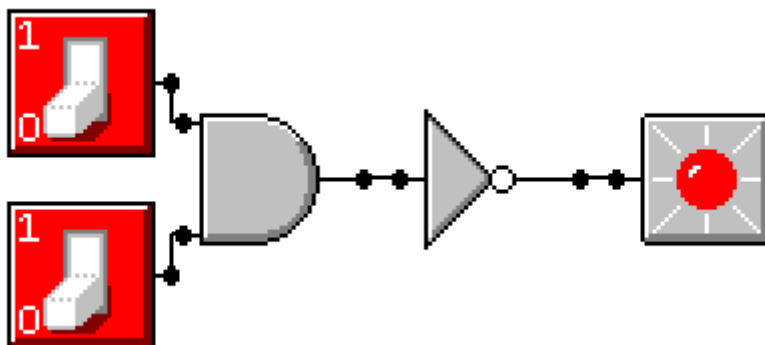
Rysunek 6 - schemat logiczny bramki **AND** za pomocą bramek **XOR** i **OR**

p	q	$\bar{p}$	$\bar{q}$	$p \cdot \bar{q}$	$\bar{p} \cdot q$	$(p \cdot \bar{q}) + (\bar{p} \cdot q)$	$p \oplus q / \text{XOR}$
0	0	1	1	0	0	0	0
0	1	1	0	0	1	1	1
1	0	0	1	1	0	1	1
1	1	0	0	0	0	0	0

Tabela 12 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **XOR** za pomocą funkcji logicznych **AND**, **OR** i **NOT**

7. Budowa bramki NAND za pomocą bramek AND i NOT

$\bar{p} \cdot \bar{q}$ - z definicji funkcji logicznej **NAND**, żadne przekształcenia nie są wymagane

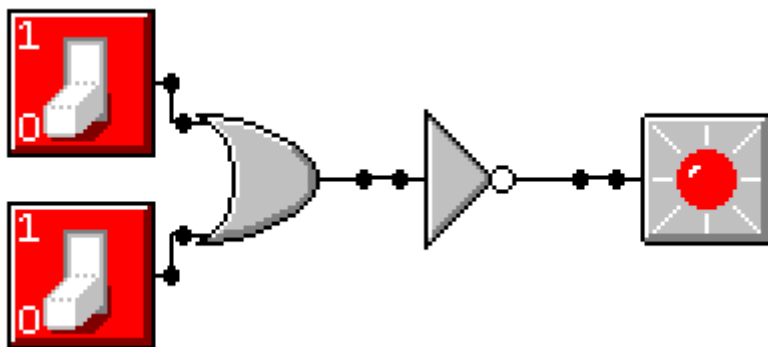
Rysunek 7 - schemat logiczny bramki **NAND** za pomocą bramek **AND** i **NOT**

p	q	$p \cdot q$	$\overline{p \cdot q} / \text{NAND}$
0	0	0	1
0	1	0	1
1	0	0	1
1	1	1	0

Tabela 13 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **NAND** za pomocą funkcji logicznych **AND** i **NOT**

8. Budowa bramki **NOR** za pomocą bramek **OR** i **NOT**

$\overline{p + q}$ - z definicji funkcji logicznej **NOR**, żadne przekształcenia nie są wymagane

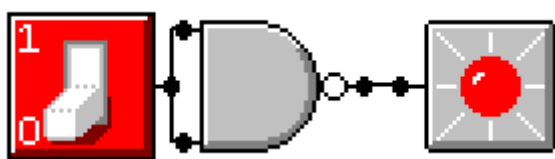
Rysunek 8 - schemat logiczny bramki **NOR** za pomocą bramek **OR** i **NOT**

p	q	$p + q$	$\overline{p + q} / \text{NOR}$
0	0	0	1
0	1	1	0
1	0	1	0
1	1	1	0

Tabela 14 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **NOR** za pomocą funkcji logicznych **OR** i **NOT**

9. Budowa bramki logicznej **NOT** za pomocą bramki **NAND**

prawo idempotentności
 $\overline{p} \iff \overline{p \cdot p}$

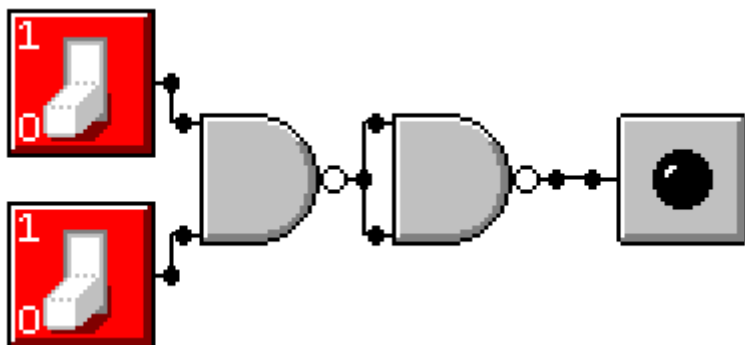
Rysunek 9 - schemat logiczny bramki **NOT** za pomocą bramki **NAND**

p	$p \cdot p$	$\overline{p \cdot p}$	$\overline{p} / \text{NOT}$
0	0	1	1
1	1	0	0

Tabela 15 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **NOT** za pomocą funkcji logicznej **NAND**

10. Budowa bramki logicznej **AND** za pomocą bramek **NAND**

prawo idempotentności   prawo de Morgana
 $p \cdot q \iff (p \cdot q) + (p \cdot q) \iff \overline{\overline{(p \cdot q)} \cdot \overline{(p \cdot q)}}$

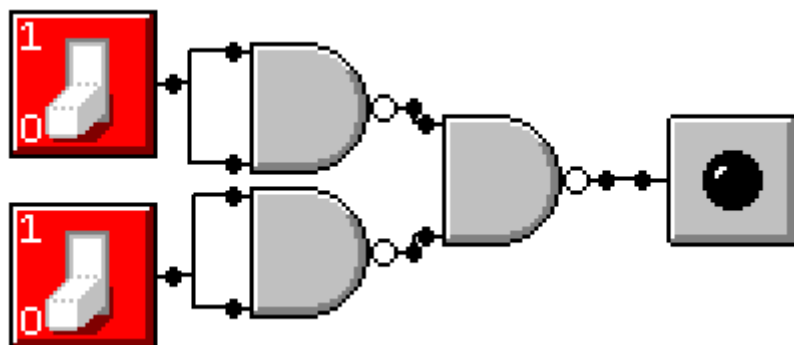
Rysunek 10 - schemat logiczny bramki **AND** za pomocą bramek **NAND**

p	q	$p \cdot q$	$\overline{p \cdot q}$	$\overline{(p \cdot q) \cdot (p \cdot q)}$	$\overline{(p \cdot q) \cdot (p \cdot q)}$	$p \cdot q / \text{AND}$
0	0	0	1	1	0	0
0	1	0	1	1	0	0
1	0	0	1	1	0	0
1	1	1	0	0	1	1

Tabela 16 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **AND** za pomocą funkcji logicznych **NAND**

11. Budowa bramki **OR** za pomocą bramek **NAND**

$$p + q \xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} \overline{\overline{p} \cdot \overline{q}} \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} \overline{(p \cdot p) \cdot (q \cdot q)} \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} \overline{(p \cdot p) \cdot (q \cdot q)}$$

Rysunek 11 - schemat logiczny bramki **OR** za pomocą bramek **NAND**

p	q	$p \cdot p$	$q \cdot q$	$\overline{p \cdot p}$	$\overline{q \cdot q}$	$\overline{(p \cdot p) \cdot (q \cdot q)}$	$\overline{(p \cdot p) \cdot (q \cdot q)}$	$p + q / \text{OR}$
0	0	0	0	1	1	1	0	0
0	1	0	1	1	0	0	1	1
1	0	1	0	0	1	0	1	1
1	1	1	1	0	0	0	1	1

Tabela 17 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **OR** za pomocą funkcji logicznych **NAND**

12. Budowa bramki **NOT** za pomocą bramki **NOR**

$$\overline{p} \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} \overline{p + p}$$

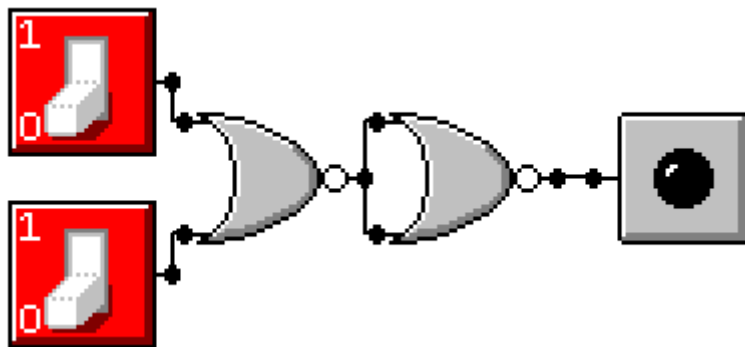
Rysunek 12 - schemat logiczny bramki **NOT** za pomocą bramki **NOR**

p	$p + p$	$\overline{p + p}$	$\overline{p} / \text{NOT}$
0	0	1	1
1	1	0	0

Tabela 18 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **NOT** za pomocą funkcji logicznej **NOR**

13. Budowa bramki **OR** za pomocą bramek **NOR**

$$p + q \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} (p + q) \cdot (p + q) \xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} \overline{\overline{(p + q)} + \overline{(p + q)}}$$

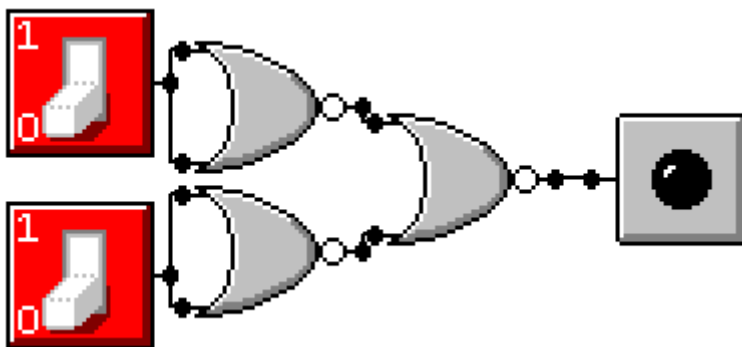
Rysunek 13 - schemat logiczny bramki **OR** za pomocą bramek **NOR**

p	q	$p + q$	$\overline{(p + q)}$	$\overline{(p + q)} + \overline{(p + q)}$	$\overline{\overline{(p + q)} + \overline{(p + q)}}$	$p + q / \text{OR}$
0	0	0	1	1	0	0
0	1	1	0	0	1	1
1	0	1	0	0	1	1
1	1	1	0	0	1	1

Tabela 19 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **OR** za pomocą funkcji logicznych **NOR**

14. Budowa bramki **AND** za pomocą bramek **NOR**

$$p \cdot q \xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} \overline{\overline{p} + \overline{q}} \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} \overline{(p + p) + (q + q)} \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} \overline{(p + p) + (q + q)}$$

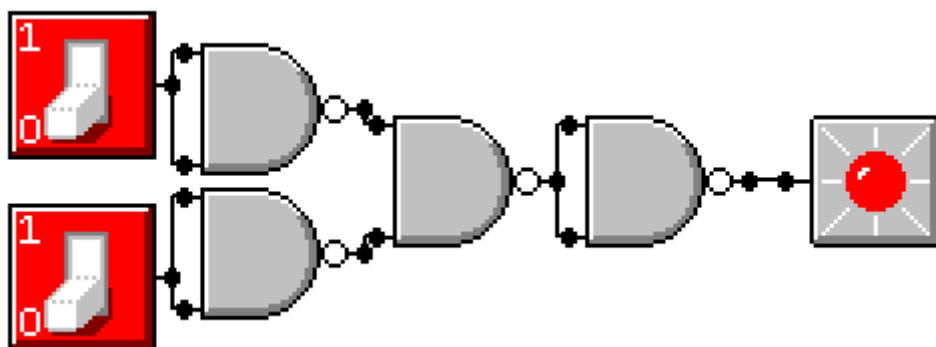
Rysunek 14 - schemat logiczny bramki **AND** za pomocą bramek **NOR**

p	q	$p + p$	$q + q$	$\overline{p + p}$	$\overline{q + q}$	$\overline{(p + p) + (q + q)}$	$\overline{\overline{(p + p) + (q + q)}}$	$p \cdot q / \text{AND}$
0	0	0	0	1	1	1	0	0
0	1	0	1	1	0	1	0	0
1	0	1	0	0	1	1	0	0
1	1	1	1	0	0	0	1	1

Tabela 20 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **AND** za pomocą funkcji logicznych **NOR**

15. Budowa bramki **NOR** za pomocą bramek **NAND**

$$\begin{aligned}
 p + q &\xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} \overline{\overline{p + q}} \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} \overline{\overline{p + q}} \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} \overline{(p \cdot p) \cdot (q \cdot q)} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} \overline{\overline{(p \cdot p) \cdot (q \cdot q)}} \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} \overline{((p \cdot p) \cdot (q \cdot q))}
 \end{aligned}$$

Rysunek 15 - schemat logiczny bramki **NOR** za pomocą bramek **NAND**

p	q	$p \cdot p$	$q \cdot q$	$\overline{p \cdot p}$	$\overline{q \cdot q}$	$\overline{(p \cdot p) \cdot (q \cdot q)}$	$\overline{\overline{(p \cdot p) \cdot (q \cdot q)}}$
0	0	0	0	1	1	1	0
0	1	0	1	1	0	0	1
1	0	1	0	0	1	0	1
1	1	1	1	0	0	0	1

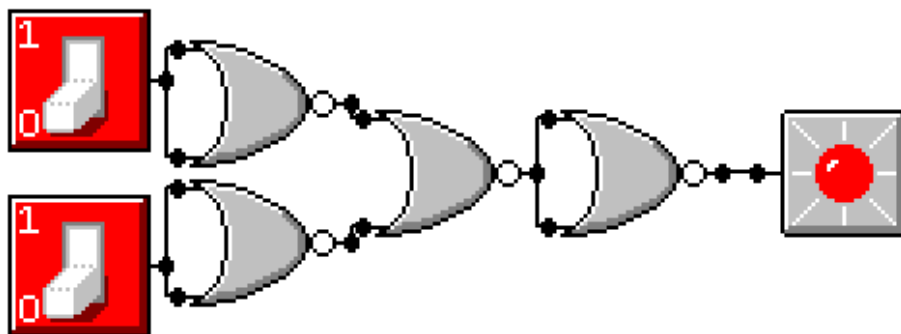
Tabela 21.1 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **NOR** za pomocą funkcji logicznych **NAND** (część 1)

$\overline{\overline{(p \cdot p) \cdot (q \cdot q)}} \cdot \overline{\overline{(p \cdot p) \cdot (q \cdot q)}}$	$\overline{\overline{(p \cdot p) \cdot (q \cdot q)}} \cdot \overline{\overline{(p \cdot p) \cdot (q \cdot q)}}$	$\overline{p + q} / \text{NOR}$
0	1	1
1	0	0
1	0	0
1	0	0

Tabela 221.2 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **NOR** za pomocą funkcji logicznych **NAND** (część 2)

16. Budowa bramki **NAND** za pomocą bramek **NOR**

$$\begin{aligned}
 p \cdot q &\xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} \overline{\overline{p \cdot q}} \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} \overline{\overline{p \cdot q}} \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} \overline{(p + p) + (q + q)} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} \overline{\overline{(p + p) + (q + q)}} \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} \overline{((p + p) + (q + q))}
 \end{aligned}$$

Rysunek 16 - schemat logiczny bramki **NAND** za pomocą bramek **NOR**

p	q	$p + p$	$q + q$	$\overline{p + p}$	$\overline{q + q}$	$\overline{(p + p)} + \overline{(q + q)}$	$\overline{\overline{(p + p)} + \overline{(q + q)}}$
0	0	0	0	1	1	1	0
0	1	0	1	1	0	1	0
1	0	1	0	0	1	1	0
1	1	1	1	0	0	0	1

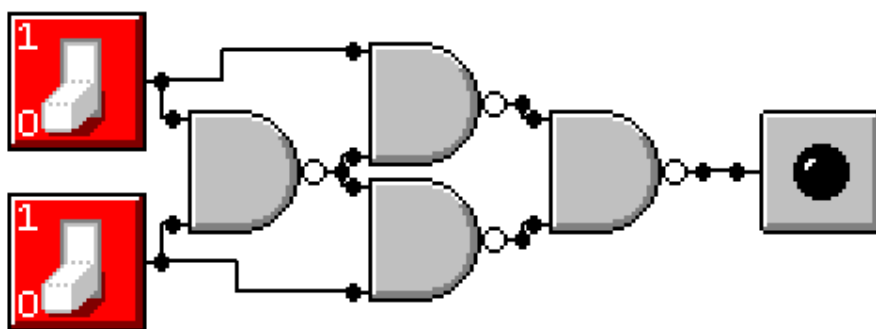
Tabela 232.1 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **NAND** za pomocą funkcji logicznych **NOR** (część 1)

$\overline{\overline{(p + p)} + \overline{(q + q)}} + \overline{\overline{(p + p)} + \overline{(q + q)}}$	$\overline{\overline{(p + p)} + \overline{(q + q)} + \overline{(p + p)} + \overline{(q + q)}}$	$\overline{p \cdot q} / \text{NAND}$
0	1	1
0	1	1
0	1	1
1	0	0

Tabela 242.2 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **NAND** za pomocą funkcji logicznych **NOR** (część 2)

17. Budowa bramki **XOR** za pomocą bramek **NAND**

$$\begin{aligned}
 p \oplus q &\xleftrightarrow{\text{definicja alternatywy rozłącznej}} (p \cdot \bar{q}) + (\bar{p} \cdot q) \xleftrightarrow{\text{prawo rozdzielności}} \\
 &((p \cdot \bar{q}) + \bar{p}) \cdot ((p \cdot \bar{q}) + q) \xleftrightarrow{\text{prawo rozdzielności}} ((p + \bar{p}) \cdot (\bar{q} + \bar{p})) \cdot ((p + q) \cdot (\bar{q} + q)) \xleftrightarrow{\text{własność negacji}} \\
 &(1 \cdot (\bar{q} + \bar{p})) \cdot ((p + q) \cdot (\bar{q} + q)) \xleftrightarrow{\text{własność negacji}} (1 \cdot (\bar{q} + \bar{p})) \cdot ((p + q) \cdot 1) \xleftrightarrow{\text{własność stałej}} \\
 &(\bar{q} + \bar{p}) \cdot ((p + q) \cdot 1) \xleftrightarrow{\text{własność stałej}} (\bar{q} + \bar{p}) \cdot (p + q) \xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} \\
 &\overline{(\bar{q} + \bar{p})} \cdot (p + q) \xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} (\bar{\bar{q}} \cdot \bar{\bar{p}}) \cdot (p + q) \xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} \\
 &(\bar{q} \cdot \bar{p}) \cdot (p + q) \xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} (\bar{q} \cdot \bar{p}) \cdot (p + q) \xleftrightarrow{\text{prawo przemienności}} \\
 &(\bar{p} \cdot q) \cdot (p + q) \xleftrightarrow{\text{prawo rozdzielności}} ((\bar{p} \cdot q) \cdot p) + ((\bar{p} \cdot q) \cdot q) \xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} \\
 &\overline{((\bar{p} \cdot q) \cdot p) + ((\bar{p} \cdot q) \cdot q)} \xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} \overline{((\bar{p} \cdot q) \cdot p)} \cdot \overline{((\bar{p} \cdot q) \cdot q)}
 \end{aligned}$$

Rysunek 17 - schemat logiczny bramki **XOR** za pomocą bramek **NAND**

p	q	$p \cdot q$	$\overline{p \cdot q}$	$\overline{(p \cdot q)} \cdot p$	$\overline{(p \cdot q)} \cdot q$	$\overline{\overline{(p \cdot q)} \cdot p}$	$\overline{\overline{(p \cdot q)} \cdot q}$	$\overline{\overline{(p \cdot q)} \cdot p} \cdot \overline{\overline{(p \cdot q)} \cdot q}$
0	0	0	1	0	0	1	1	1
0	1	0	1	0	1	1	0	0
1	0	0	1	1	0	0	1	0
1	1	1	0	0	0	1	1	1

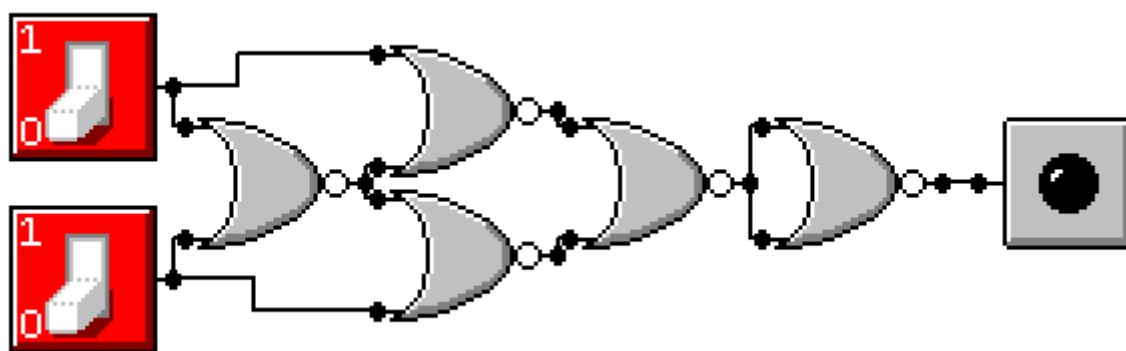
Tabela 253.1 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **XOR** za pomocą funkcji logicznych **NAND** (część 1)

$\overline{\overline{(p \cdot q)} \cdot p} \cdot \overline{\overline{(p \cdot q)} \cdot q}$	$p \oplus q$ / XOR
0	0
1	1
1	1
0	0

Tabela 263.2 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **XOR** za pomocą funkcji logicznych **NAND** (część 2)

18. Budowa bramki XOR za pomocą bramek NOR

$$\begin{aligned}
 p \oplus q &\xleftrightarrow{\text{definicja alternatywy rozłącznej}} (p \cdot \bar{q}) + (\bar{p} \cdot q) \xleftrightarrow{\text{prawo rozdzielności}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo rozdzielności}} ((p \cdot \bar{q}) + \bar{p}) \cdot ((p \cdot \bar{q}) + q) \xleftrightarrow{\text{własność negacji}} ((p + \bar{p}) \cdot (\bar{q} + \bar{p})) \cdot ((p + q) \cdot (\bar{q} + q)) \\
 &\xleftrightarrow{\text{własność negacji}} (1 \cdot (\bar{q} + \bar{p})) \cdot ((p + q) \cdot (\bar{q} + q)) \xleftrightarrow{\text{własność stałej}} (1 \cdot (\bar{q} + \bar{p})) \cdot ((p + q) \cdot 1) \\
 &\xleftrightarrow{\text{własność stałej}} (\bar{q} + \bar{p}) \cdot ((p + q) \cdot 1) \xleftrightarrow{\text{własność stałej}} (\bar{q} + \bar{p}) \cdot (p + q) \xleftrightarrow{\text{prawo przemienności}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo rozdzielności}} (\bar{p} + \bar{q}) \cdot (p + q) \xleftrightarrow{\text{prawo rozdzielności}} (\bar{p} \cdot (p + q)) + (\bar{q} \cdot (p + q)) \xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} (\bar{p} \cdot (p + q)) + (\bar{q} \cdot (p + q)) \xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} (\bar{p} \cdot (p + q)) + (\bar{q} \cdot (p + q)) \xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} (\bar{p} + (p + q)) + (\bar{q} + (p + q)) \xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} (\bar{p} + (p + q)) + (\bar{q} + (p + q)) \xleftrightarrow{\text{prawo de Morgana}} \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} (p + (\bar{p} + q)) + (q + (\bar{q} + p)) \xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} (p + (\bar{p} + q)) + (q + (\bar{q} + p)) \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo podwójnej negacji}} (p + (\bar{p} + q)) + (q + (\bar{q} + p)) \xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} (p + (\bar{p} + q)) + (q + (\bar{q} + p)) \\
 &\xleftrightarrow{\text{prawo idempotentności}} (p + (\bar{p} + q)) + (q + (\bar{q} + p)) + (p + (\bar{p} + q)) + (q + (\bar{q} + p))
 \end{aligned}$$

Rysunek 18 - schemat logiczny bramki **XOR** za pomocą bramek **NOR**

p	q	$p + q$	$\overline{p + q}$	$p + \overline{(p + q)}$	$q + \overline{(p + q)}$	$\overline{p + \overline{(p + q)}}$	$\overline{q + \overline{(p + q)}}$
0	0	0	1	1	1	0	0
0	1	1	0	0	1	1	0
1	0	1	0	1	0	0	1
1	1	1	0	1	1	0	0

Tabela 274.1 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **XOR** za pomocą funkcji logicznych **NOR** (część 1)

$\overline{\overline{(p + \overline{(p + q))} + (q + \overline{(p + q))})}$	$\overline{\overline{(p + \overline{(p + q))} + (q + \overline{(p + q))})}$
0	1
1	0
1	0
0	1

Tabela 284.2 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **XOR** za pomocą funkcji logicznych **NOR** (część 2)

$\overline{\overline{(p + \overline{(p + q))} + (q + \overline{(p + q))})} + \overline{\overline{(p + \overline{(p + q))} + (q + \overline{(p + q))})}$
1
0
0
1

Tabela 24.3 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **XOR** za pomocą funkcji logicznych **NOR** (część 3)

$\overline{\overline{(p + \overline{(p + q))} + (q + \overline{(p + q))})} + \overline{\overline{(p + \overline{(p + q))} + (q + \overline{(p + q))})}$	$p \oplus q / \text{XOR}$
0	0
1	1
1	1
0	0

Tabela 24.4 - sprawdzenie poprawności realizacji funkcji logicznej **XOR** za pomocą funkcji logicznych **NOR** (część 4)

Wnioski

Para dowolnej bramki niebędącej bramką **NOT** z bramką **NOT** pozwala zbudować układ realizujący dowolną funkcję logiczną. Taka para bramek nazywana jest układem zupełnym.

Ponadto, za pomocą wyłącznie bramek **NAND** lub wyłącznie bramek **NOR** również jest możliwość zbudowania układu realizującego dowolną funkcję logiczną. Bramki te są nazywane funkcjonalnie pełnymi.

Używając praw i własności algebry Boole'a jest możliwość zbudowania za pomocą każdego układu zupełnego i każdej układu bramek funkcjonalnie pełnych układu realizującego funkcjonalność dowolnej bramki logicznej.